

Добро владеење за
отвореност и отчетност
во политиката и владеењето

автори: Нада Наумовска / Данче Даниловска

ПРЕДЛОЗИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА МОМЕНТАЛНАТА СОСТОЈБА

Отвореност на институциите на извршната власт во регионот и Македонија

МЕТАМОРФОЗИС
фондација за интернет и општество

 ActionSEE

**National Endowment
for Democracy**
Supporting freedom around the world

Овој документ за јавна политика е дел од проектот
финансиран од NED - National Endowment for
Democracy.

Овој проект е финансиран од Европската Унија.

Оваа публикација е изготвена со помош на Европската Унија. Содржините во оваа публикација се единствена одговорност на партнерите од проектот „ACTION SEE“ и на ниеден начин не ги изразуваат ставовите на Европската Унија.

автори: Нада Наумовска / Данче Даниловска

ПРЕДЛОЗИ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА МОМЕНТАЛНАТА СОСТОЈБА

**Отвореност на институциите на извршната власт во
регионот и Македонија**

Ставовите изразени во овој документ се на авторите и не ги
отсликуваат ставовите на донаторите.

Скопје, март 2017

ВОВЕД

Во соработка со партнерите од регионалната мрежа на HBO-и „ACTION SEE“, Метаморфозис, Фондација за интернет и општество ја изготви студијата на јавна политика во која го анализираме нивото на транспарентност, отвореност, отчетност на извршната власт во регионот на Западен Балкан.

Студијата претставува резултат на опсежно истражување, базирано на научна метода, спроведено од членовите на мрежата ACTION SEE во текот на претходните неколку месеци. Целта на нашите активности е да се утврди вистинската состојба во регионот преку објективно мерење на отвореноста на извршната власт и да се адресираат препораки за нејзино подобрување. Исто така, цел е да се подобри почитувањето на принципите на доброто владеење, каде отвореноста зазема мошне важно место.

Политиката на отвореност мора да биде политика на сите влади од регионот која мора да биде дефинирана како другите значајни политики и не смее да биде резултат на моменталните одлуки или на моменталното расположение на власта. Секоја земја во регионот има свои специфични политички услови во кои ја развива својата отвореност, но може да се забележи и значаен простор за заедничко регионално работење на подобрувањето на состојбата.

Воведот во концептот на отворена влада во регионот на Западен Балкан беше диктиран од барањата за интегративни процеси или мотивиран од подобрувањето на меѓународниот углед на државата преку учеството во иницијативи за отворена администрација. Неопходната внатрешна потреба, која е база на овој принцип во насока на следење на позитивните трендови, е често занемарена - таа е всушност владината отвореност за придонес на граѓаните и општеството со цел да се создаде јавна вредност.

Овој пристап води кон проблем во врска со спроведувањето на правилата на транспарентноста и отвореноста, посебно во пониските нивоа на јавната администрација, каде општествената важност на овој пристап не се признава, туку се смета за непријатна обврска наметната од меѓународни барања. Затоа, политиката на отвореност во земјите од регионот бара не само изразување во стратешки документи, туку бара и гласни застапници на концептот на отворена влада во највисоките општествени и државни функции.

Нашиот предлог е адресиран до носителите на одлуки од извршната власт во земјите од регионот на сите нивоа: Влада, министерства и извршни органи. Може да биде корисно за претставниците на меѓународните институции и за колегите од граѓанските организации кои се справуваат со вакви прашања.

За да се постигне јавен дијалог со повисок квалитет во врска со овие теми, ние ќе организираме редица јавни настани на кои ќе ги чуеме мислењата на сите заинтересирани чинители и ќе се обидеме да најдеме заеднички одржливи решенија за развојот во оваа област.

Дополнително, ќе ги почитуваме принципите на транспарентност во истражувањето и ќе ги информираме институциите во врска со деталите за неговото спроведување и усвоените заклучоци.

Остануваме на Ваше располагање за сите сугестии, љубезни критики и дискусии поврзани со нашата студија на јавна политика.

ОТВОРЕНОСТ НА ИНСТИТУЦИИТЕ НА ИЗВРШНАТА ВЛАСТ ВО РЕГИОНОТ

По анализата на голем број **методолошки** опфатени податоци, забележавме сличности и разлики поврзани со состојбата во земјите од **регионот**.

Општо, од регионална перспектива, резултатите покажуваат дека отвореноста на извршната власт не е на задоволително ниво. Таа достигнува до околу 47% од исполнетите индикатори. Не постојат јасни, конзистентни политики и политики на отвореност базирани во стратешки документи. Неопходна е промена во пристапот и третманот на овој важен сегмент од функционирањето на моменталните и идните влади.

Секоја земја има свои специфични политички услови во кои ја развива својата транспарентност и отвореност, на кои ќе се осврнеме во вториот дел од документот, но може да се забележи и значаен простор за заедничка регионална соработка за подобрување на состојбата.

Нема стратешки пристап до отвореноста во земјите од регионот. Врз основа на собраните податоци можеме да заклучиме дека отвореноста се третира на ад хок основа и многу земји сè уште немаат политика на отвореност, која би била еднаква со другите политики на извршната власт. Политиката на отвореност е поставена на начин на кој таа најчесто претставува добра волја на извршната власт и е всушност ситуацијата која е далеку од посакуваната состојба. Засега, таа е компилација од различни правилници, акти и обврски, а не филозофија или пристап активно промовиран од страна на владите. Транспарентноста, отвореноста и отчетноста во доброто владеење претставуваат основни предуслови на висококвалитетната извршна власт, и тие не смеат да се сметаат како подароци за граѓаните.

Политиката на отвореност не треба да зависи од надворешни иницијативи, туку мора да биде дел од внатрешните политики. Само тогаш, сите меѓународни иницијативи го добиваат своето целосно признавање бидејќи се надградуваат врз постоечки здрави основи во секоја земја од регионот.

Во партиципативен процес, неопходно е да се усвојат стратешки документи и годишни акциски планови кои се бават со развојот на отвореноста. Доколку има потреба, да се планира развој и изедначување на отвореноста меѓу институциите од извршната власт во одредени земји. Овие разлики моментално се огромни и се поставува прашањето дали овие институции припаѓаат во една иста држава.

По претставувањето на стратешкото планирање, неопходно е да се размислува за усвојување закон за влада и министерства со кој ова и други прашања поврзани со функционирањето на јавната администрација би биле решени на најефикасен начин.

Нашето набљудување покажа неколку „критични точки“ т.е. критични пречки за развојот на отвореноста во регионот.

Транспарентност и комуникација

Владите треба да обрнат особено внимание на **имплементацијата на законите за пристап до информации** кои генерално не даваат задоволителни резултати. Треба исто така да се обрне внимание на независноста и на моменталните капацитети на институциите кои се одговорни за спроведувањето на законите.

Комуникацијата со граѓаните е следниот важен сегмент, кој мора да биде значително подобрен во следниот период. Покрај класичните методи на комуникација, извршната власт треба да користи помодерни начини на комуникација со граѓаните. Почитувањето на принципот на објавување податоци во формат на отворени податоци¹ претставува регионален проблем. Овие формати би ја зголемиле достапноста и би го олесниле собирањето податоци од страна на граѓаните.

Планирање и трошење на јавни парични средства

Треба да се посвети особено внимание и на зајакнувањето на финансиската транспарентност со оглед на тоа што владите немаат пракса на објавување финансиски информации и документи.

Ретки се институциите на извршната власт кои објавуваат информации за буџетот, со што би го направиле овој документ разбирлив за граѓаните и би објасниле кој вид услуги ги добиваат тие за парите кои ги даваат на државата. Дополнително, информациите за тоа како се потрошени планираните парични средства се многу оскудни. Неопходно е сите плаќања од државниот буџет да бидат видливи и да се остави можност на граѓаните лично да го контролираат трошењето.

Исто така, плановите за јавни набавки не се објавени на официјалните веб страници на извршната власт, додека повиците и одлуките во врска со јавните набавки како и договорите и анексите поврзани со таквите повици и одлуки не се достапни во повеќето случаи.

1) Отворените податоци се структурирани во компјутерски читлив формат, со што се овозможува слободно и повторено користење.

Ефикасност, ефективност и очекувањата на граѓаните од властите

Значајно прашање за функционирањето на извршната власт и нејзината отвореност кон граѓаните е создавањето на јасни индикатори за успехот на владините политики кои ќе бидат достапни за граѓаните. Отчетните власти ги трансформираат нивните изборни ветувања во официјални државни политики и создаваат и можност за граѓаните да ги проверуваат нивните резултати.

Владите од регионот треба допрва да воспостават единствени методи и процедури за висококвалитетна контрола на нивните политики, и тие сè уште немаат развиено адекватни методи за мерење на успехот на нивните политики. Не беше обрнато доволно внимание ниту на воспоставувањето единствен метод според кој министерствата би ја информирале владата за нивната работа на годишно ниво. Сите наведени ставки влијаат негативно на информирањето на граѓаните за успехот на владините политики.

Отвореноста на извршната власт во Република Македонија

Отвореноста на извршната власт во Република Македонија е на последно место во регионот и изнесува само 36% исполнување на индикаторите. Овој резултат е поразителен и упатува на тоа дека неопходна е имплементација на законите, политиките и документите со кои се уредува оваа област.

Дополнително, иако се приклучивме кон иницијативата Отворено владино партнерство уште во август 2011 година² и државата вети дека постојано ќе ги подобрува темелите на отворени, транспарентни, ефективни и ефикасни државни институции кои комуницираат и соработуваат со граѓаните³, сепак повеќе треба да се работи на имплементацијата на преземените обврски⁴.

Исто така, Владата треба да посвети внимание на имплементацијата на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер, кој генерално гледано не ја подобри транспарентноста и изнесува 30% исполнување на индикаторите, иако е се применува од 2006 година. Од друга страна, македонскиот Закон според Глобалниот рејтинг⁵ за оцена на законите за слободен пристап во светот е на високото 16 место, од 111 држави, а споредено со регионот, законите на Косово, Босна и Херцеговина и Црна Гора се подолу на оваа ранг листа⁶, но индексот на овие држави е повисок од македонскиот.

Затоа во иднина државата посебно внимание треба да обрне и на независноста и на моменталните капацитети на Комисијата за заштита на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер, и на зголемување на нејзините надлежности за спроведување на Законот. Многу важно е, исто така, државата да ги адресира главните пречки со кои се соочуваат новинарите во пристапот до информациите, во однос на пропустите на имателите да одговорат на барањата за информации, и посебно да обрне внимание за неоснованото прекумерно класифицирање на информациите од страна на имателите, а кои дури и не потпаѓаат под заштитен режим на пристап до информации⁷.

2) <https://www.opengovpartnership.org/country/macedonia/>

3) <https://www.opengovpartnership.org/country/macedonia/>

4) https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia2014-2015_FinalEnglish_0.pdf

5) <https://www.opengovpartnership.org/country/macedonia/>

6) Ibid, Законите на Косово, Босна и Херцеговина и Црна Гора по оценувањето се 25, 29 односно на 51 место на оваа ранг листа.

7) https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/news_corner/news/news-files/20150619_urgent_reform_priorities.pdf

За периодот 2014-2018 еден од стратешките приоритети и цели на Владата беше постигнување транспарентна и ефикасна работа на Владата и јавната администрација и поквалитетни услуги за граѓаните и бизнис заедницата, преку длабоки реформи на јавната администрација⁸. Затоа неопходно е во идната Стратегија за реформа на јавната администрација една од целите да биде унапредување на транспарентноста и одговорноста насочена кон граѓаните и бизнис заедницата преку подобрена активна транспарентност на институциите со воспоставување и имплементација на стандарди, подигнување на јавната свест и зајакнување на капацитетите и надлежностите на Комисијата за заштита на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер.

Практиката покажува дека не постои институција која била „санкционирана“ затоа што не била доволно отворена⁹. Создадени се значајни разлики во отвореноста на Владата, министерствата и останатите органи на државната управа. Во Македонија, истражувањето покажува дека индексот на отвореноста значајно паѓа од Владата, преку министерствата, па до останатите органи на државната управа, односно Владата исполнува 52% од индикаторите, министерствата 32%, а останатите органи на државната управа исполнуваат само 25% од индикаторите на отвореност. Затоа концептот на отвореност мора системски да се реши.

Влада на Република Македонија

Според индексот на отвореност Владата на Република Македонија е на последно место во регионот и изнесува само 52% исполнување на индикаторите. Ова значи дека многу треба да се работи во иднина, да се подобри практиката на достапноста на информациите поврзани со работата на Владата, трошењето на буџетот, постапките за јавните набавки и објавување на договорите и прилозите кон договорите, подобрувањето на активната транспарентност, подобрување на пристапот до информациите преку механизмот за јавни расправи и зајакнување на партиципативноста на заинтересираните страни во креирањето политики, спроведување на етичките кодекси, механизми за превенција на корупцијата, како и мониторинг и евалуација на политиките кои ги спроведуваат институциите.

Голем проблем е идентификуван во врска со транспарентноста на седниците на Владата. На веб страната на Владата не се објавуваат дневните редови за работа на седниците на Владата, не се објавени документите кои биле разгледувани на седницата на Владата, не се објавени записниците од седниците, ниту пак е објавена основната регулатива за работа, како на пример Законот за Влада. Затоа е за очекување дека индексот за транспарентност е исполнет со само 39%, и повторно државата е најдолу на скалата во регионот. Објавувањето на овие документи значајно влијае и на можноста за учество на засегнатите страни и граѓаните во политиките кои им се од посебен интерес, а кои имаат влијание на нивниот стандард и квалитет на живот, но влијае и на комуникацијата со Владата. Македонската влада го исполнува индексот на пристап (accessibility) во 73%.

8) <http://vlada.mk/programa/strateski-prioriteti-i-celi>

9) Активна транспарентност е обврска на сите иматели на информации согласно Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер да објавуваат информации кои произлегуваат од надлежноста и работата на имателите, како на пример, програми, стратегии, ставови, мислења, студии повици во постапки за јавните набавки и тендерската документација, организацијата и трошоците на работењето и сл.

Граѓаните во Македонија немаат можност да го разберат Буџетот преку графички и наративни објаснувања, бидејќи на веб страната на Владата не е објавен „Граѓански Буџет“ на државата, кој претставува документ¹⁰ за буџетот наменет за нестручната јавност. Со оглед дека буџетот е главниот документ во кој се наведени приоритетите на власта во однос на политиките, овозможување олеснет пристап за разбирање на буџетот од граѓаните е предуслов за јавното учество во распределбата на јавните средства.

Дополнително, согласно Законот за буџетите¹¹, Министерството за финансии доставува полугодишен извештај за трошењето на Буџетот за тековната година до Владата, но на веб страната на Владата не се објавуваат овие извештаи. Последен Буџет на државата кој е достапен во отворен формат е од 2014 година¹². Исто така, пребарливоста во тековниот Буџет¹³ е невозможен, и го отежнува анализирањето во pdf форматот во кој е достапен. Оваа состојба достигнува само 34% исполнување на индексот на транспарентност во поглед на буџетот, што е приближно и до просекот во регионот каде исполнувањето е 44%.

На веб страната на Владата не е достапен планот за јавните набавки.

Процентот на исполнување на индикаторот на транспарентност во јавните набавки на Владата изнесува 60%.

Објавувањето на годишните извештаи за работата на Владата претставува еден од клучните инструменти на отвореност, но и за контрола на работата од страна на граѓаните. Но, Владата нема ваква пракса да ги објавува годишните извештаи за работа. Таа во рубриката „проекти“ на веб страната објавува тековни и реализирани проекти од нејзината работа¹⁴, како и отчет за сработеното во 2011-2012 година¹⁵, но во нив недостасуваат прецизно направените трошоци од буџетот на државата, односно проектите не се поврзани со буџетските линии од кои се направени трошоците.

Владата има донесено Правилник за отворени податоци, како и Закон за користење на податоци од јавен сектор¹⁶. Новиот портал за отворени податоци, www.otvorenipodatoci.gov.mk, пуштен во 2014 година, им овозможува на засегнатите страни да побараат конкретни податоци. Засегнатите страни го критикуваат давањето приоритет на барањата за податоци кои се користат за да се развијат апликации или нови алатки за поттикнување на економскиот развој и отворање работни места¹⁷.

Кога зборуваме за партиципативноста на граѓаните, се уште зборуваме само на постоење на механизмите на формално ниво. Иако Вториот акциски план за Отворено владино партнерство им даде приоритет на транспарентноста и партиципативното креирање политики, сепак граѓанските организации изразуваат загриженост за тешката средина во којашто работа и за ограничената посветеност на Владата за дијалог¹⁸. Јавните консултации и координацијата со граѓанското општество и натаму се недоволни¹⁹. Со новата Стратегија за реформата на јавната администрација, која треба да се донесе, ова треба да биде адресирано, односно за почеток задолжително да се објавуваат годишните планови за проценка на влијанието на регулативата (ПВР).

10) <http://www.mkbudget.org/docs/GraganskiBudgetFinalS.pdf>

11) Закон за буџетите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 64/2005; 4/2008; 103/2008; 156/2009; 95/2010; 180/2011; 171/2012; 192/2015 и 167/2016)

12) <http://www.otvorenipodatoci.gov.mk/Templates/Pages/OpenDataPage.aspx?page=40>

13) <http://www.finance.gov.mk/mk/node/4105>

14) <http://vlada.mk/proekti-blog>

15) http://vlada.mk/sites/default/files/OTCET_NA_VLADA_2011-2012.pdf

16) <http://www.otvorenipodatoci.gov.mk/zakon-za-koristenje-na-podatoci-od-javniot-sektor>

17) https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Final_2014-15_0.pdf, стр.32

18) https://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/Macedonia_Final_2014-15_0.pdf, стр.30

19) <http://mcms.org.mk/images/docs/2016/ogledalo-na-vladata-2016.pdf>

Министерства

Министерствата во Македонија имаат просек од 32% во поглед на севкупните индикатори за отвореност. Со оваа стапка на отвореност, македонските министерства се најзатворените во регионот.

Сепак, министерствата во државата варираат од 18-те % отвореност на Министерството за одбрана до 52% отвореност на Министерство за труд и социјална политика.

Македонија е најлоша во регионот во делот на пристапот до информации, и покрај тоа што државата има исклучително квалитетен закон. Вкупното ниво на исполнување на индикаторите за пристап до информации е на незадоволително ниво од 37%.

Министерствата најслабо или воопшто не ги исполнуваат индикаторите за спречување судир на интереси, зашто не ги објавуваат анкетните листови на функционерите на својата веб страница, а најчесто ниту поставуваат линк до Државната комисија за спречување корупција, каде согласно закон се поставуваат анкетните листови.

Министерствата стојат најдобро, но сепак не се доволно отворени во поглед на индикаторите за транспарентноста, оценети со 41%, каде се содржани индикатори поврзани за буџетирањето, организациската поставеност и јавните набавки. Дополнително, Министерствата во Македонија имаат ниска оценка за отвореност бидејќи тие објавуваат информации на други веб страници, зашто тоа го бара определен закон. Па така, само 13% од министерствата ги објавуваат плановите за јавни набавки на своите веб страници, додека 13% ги објавуваат повиците (огласите) и/или одлуките за јавни набавки (или 80% од министерствата не ги објавуваат огласите и одлуките за јавни набавки). Практиката во Македонија е информациите поврзани за јавните набавки да се објавуваат на националниот портал за јавни набавки, но согласно меѓународните стандарди за транспарентност, информациите треба да се објавуваат и на веб страниците на самата институција.

Во иста насока со претходната препорака се и прашањата поврзани со буџетот. Единствено Министерството за финансии ги објавува сите информации поврзани со отвореноста на буџетите и затоа е оценето со високи 99%. Министерството ги почитува законските обврски да ги објавува полугодишните извештаи за трошењето на буџетот, годишниот буџет и завршната сметка, каде, меѓу другото, се содржани и буџетските информации за другите министерства, но тоа не значи дека министерствата не треба да ги објавуваат овие информации на своите веб страници за да тие бидат полесно достапни за граѓаните.

Известувањето, набљудувањето и стратешкото планирање се одвива на исклучително ниско ниво на отвореност од само 12%. Но, ова во голема мера се должи и на нереспонзивноста на министерствата во поглед на поставените писмени прашања од страна на набљудувачите.

Од споделените податоци, но и од оние содржани во дата базата е евидентно дека министерствата треба да ја стават отвореноста како приоритет во своето работење.

Останати органи на државната управа

Други извршни органи

Отвореноста на другите извршни органи е на ниско ниво во сите држави во регионот и варира од 17 до 49%. Отвореноста на извршните агенции во Македонија е оценета со 25%.

Најголем дел од другите извршни органи не ги објавуваат податоците поврзани за буџетот на институцијата, па затоа севкупната оценка за буџетската транспарентност е 13%. Само 13% го објавиле годишниот буџет за последните 3 години, а 13% го објавиле полугодишниот извештај за трошењето на буџетот.

И информациите за организациската поставеност се недоволни. Другите извршни органи ги објавиле имињата на вработените и/или нивните позиции во само 29%, додека органограмите, доменот на работа и/или биографиите се објавени во 39%. Сликата е нешто подобра кога станува збор за објавување на законите кои се од релевантност за извршните органи (56%).

Интеракцијата на другите извршни органи со граѓаните е исклучително ниска. Со само 11% таа е најниска на ниво на извршни органи во регионот. Органите треба сериозно да ги разгледаат можностите за онлајн поплаки и забелешки на граѓаните поврзани со нивното работење.

Методологија на истражување

Отвореноста претставува клучен услов за демократија со тоа што им дозволува на граѓаните да добијат информации и знаења кои се неопходни за еднакво учество во политичкиот живот, ефективно носење одлуки и барањето отчетност од институциите за политиките кои ги спроведуваат.

Институциите ширум светот преземаат специфични активности со цел да ја зголемат својата транспарентност и отчетност кон граѓаните. Регионалниот индекс на отвореност на извршната власт е воспоставен за да се дефинира до кој степен граѓаните на Западен Балкан добиваат навремени и разбирливи информации од нивните институции.

Регионалниот индекс на отвореност го мери степенот до кој институциите од земјите на Западен Балкан се отворени за граѓаните и општеството, а се базира на следниве четири принципи: 1) транспарентност, 2) достапност, 3) интегритет и 4) ефективност.

Под принципот на **транспарентност** се подразбира дека организациските информации, буџетот и процедурите за јавни набавки се јавно достапни и објавени. **Достапноста** е поврзана со обезбедување и почитување на процедурите за слободен пристап до информации, подобрување на достапноста на информациите преку механизам на јавна дебата и зајакнување на интеракцијата со граѓаните.

Интегритетот е составен од механизам за спречување корупција, спроведување етички кодекс и прописи на лобирање. Последниот принцип, **ефективноста**, се однесува на мониторинг и евалуација на политиките кои се спроведуваат од страна на институциите.

Со следење на меѓународните стандарди, препораки и примери на добри практики, овие принципи се дополнително развиени преку специјални квантитативни и квалитативни индикатори, кои се оценети врз основа на: достапноста на информации на официјалните веб страници на институциите, квалитетот на легалната рамка во индивидуални случаи, други извори на јавно информирање и прашалници доставени до институциите.

Преку околу 80 индикатори по институција, ние ја измеривме и анализиравме отвореноста на 274 институции на извршната власт и собравме околу 15.000 парчиња податоци во врска со институциите.

Мерењето беше спроведено во периодот од октомври до крајот на декември 2016 година. Збир од препораки и директиви насочени кон институциите се разви врз база на резултатите од истражувањето.

ActionSEE е мрежа на граѓански организации кои работат заедно на промоција и обезбедување владина отчетност и транспарентност во регионот на Југоисточна Европа, подигање на потенцијалот на граѓанскиот активизам и граѓанското учество, промоција и заштита на човековите права и слободи на интернет и градење на капацитетите и интересите на граѓанските организации и индивидуите во регионот за користење технологии за унапредување на демократијата.

⁷⁾Анализирани се стандардите и препораките на бројни меѓународни институции, како што се: Access Info Europe, EU, OECD, OGP, SIGMA, World Bank, итн.

Метаморфозис е независна, непартиска и непрофитна фондација со седиште во Скопје, Република Македонија. Мисијата на Метаморфозис е да придонесе за развој на демократијата и подобрување на квалитетот на живеење преку иновативна примена и ширење на знаењето. Наши главни вредности се отвореност, еднаквост и слобода. Програмските области во кои делува Метаморфозис се:

- Општествени иновации
- Животна средина
- Човекови права
- Добро владеење

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

35.077:061.2(497.7)

НАУМОВСКА, Нада

Предлози за подобрување на моменталната состојба [Електронски извор] : отвореност на институциите на извршната власт во регионот и Македонија / Нада Наумовска, Данче Даниловска. - Скопје : Метаморфозис, 2017

Начин на пристап (URL): www.metamorphosis.org.mk. - Текст во PDF формат, содржи 12 стр. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 30.03.2017

ISBN 978-608-4564-71-3

1. Даниловска, Данче [автор]

а) Јавна политика - Граѓански сектор - Македонија б) Граѓански сектор - Политичка инклузија - Македонија

COBISS.MK-ID 103073034

Фондација Метаморфозис

адреса: ул. „Апостол Гусларот“ бр. 40, 1000 Скопје, Македонија

е-пошта: [info \[AT\] metamorphosis.org.mk](mailto:info@metamorphosis.org.mk)

телефон: +389 2 3109 325

www.metamorphosis.org.mk